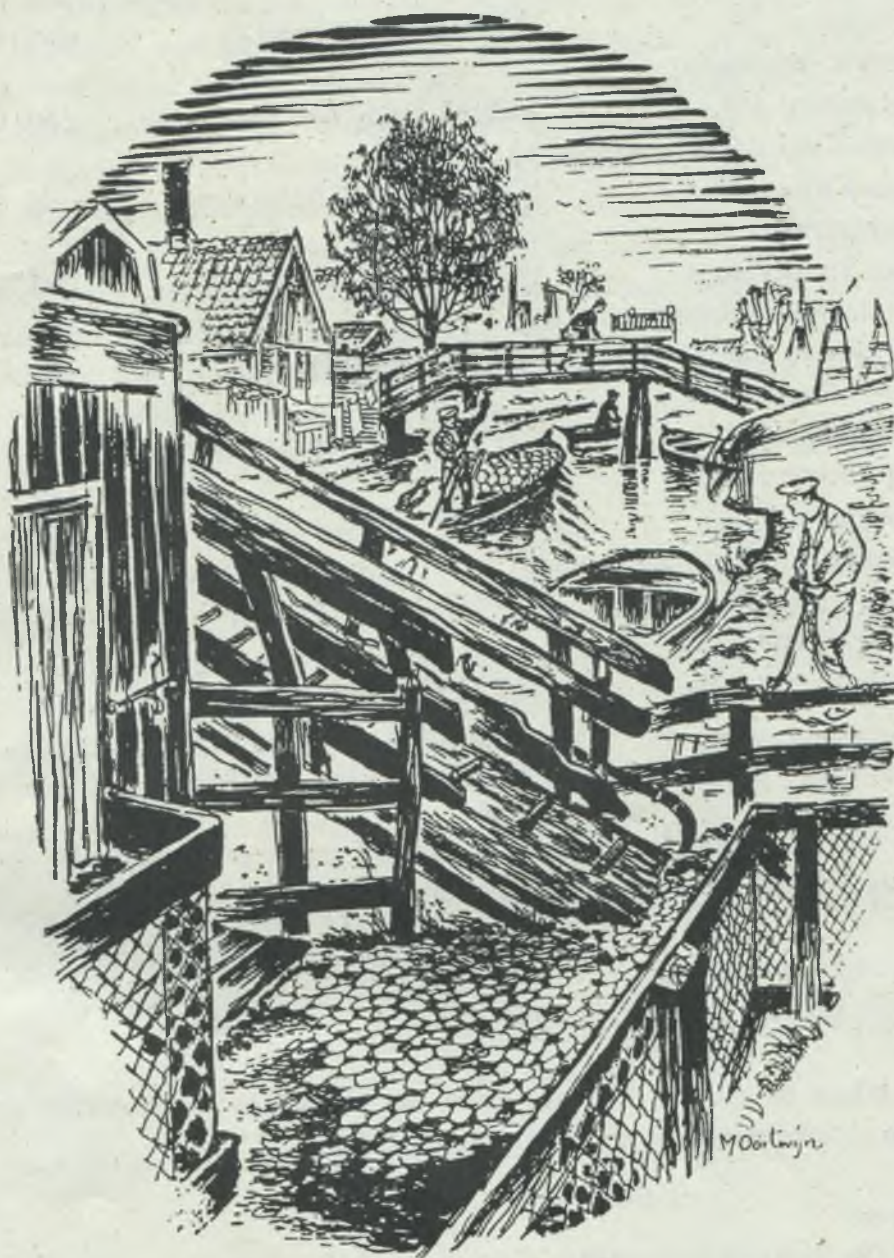

Van Otterplaat tot Groenveldsweid

Uitgave van de Stichting Langedijker Verleden

1e Jaargang nummer 1
Oktober 1995

Van Otterplaat tot Groenveldsweid.

Het blad 'Van Otterplaat tot Groenveldsweid' is gratis voor donateurs van de stichting Langedijker Verleden. Het lidmaatschap bedraagt minimaal f 12,50 per jaar, 65-plussers betalen f 7,50. Losse nummers kosten f 5,--.

Het bestuur van de Stichting Langedijker Verleden wordt gevormd door:

Jan Wijn (voorzitter)

Kroonstraat 30

1724 RM Oudkarspel

tel. 02260-13227

Cor Oudendijk (secretaris)

Dorpsstraat 453

1722 EJ Zuid-Scharwoude

tel. 02260-20610

Tanja Ursem-Kuiper (penningmeester)

W.de Zwijgerstr. 6

1723 KG Noord-Scharwoude

tel. 02260-15422

Jan IJff (bestuurslid)

J.van Stolbergstr.41

1723 LB Noord-Scharwoude

tel. 02260-12822

Ida Tauber-de Waard (bestuurslid)

Dorpsstraat 866

1724 NV Oudkarspel

tel. 02260-12185

Jaap de Groot (bestuurslid)

Dubbelebuurt 1

1721 CL Broek op Langedijk

tel. 02260-13906

Cees Rutten (bestuurslid)

Keizersloot 5

1722 GW Zuid-Scharwoude

tel. 02260-12834

Janny Meinsma-Huisman (bestuurslid)

Van Teylingenstraat 19

1724 SG Oudkarspel

tel. 02260-12509

Ria Put-Luken (bestuurslid)

Voorburggracht 507

1724 RJ Oudkarspel

tel. 02260-17619

Gironummer: 464735; Bankrekeningnummer: 34.66.26.127 Rabobank Langedijk.

De redactie van 'Van Otterplaat tot Groenveldsweid' wordt gevormd door:

Jan IJff, Cees Rutten, Cor Oudendijk en Janny Meinsma.

Redactie-adres: Dorpsstraat 453

1722 EJ Zuid-Scharwoude

Copyright: Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie.

Inhoudsopgave:

Voorwoord; De Stichting Langedijker Verleden en 't Regthuis	1
't Regthuis in Oudkarspel	2
Het Fonds 'De Noord-Scharwouder Cent'	4
Volksoproer in Oudkarspel	7
Een heel oude foto	9
Schoolfeest in 1920	10
Koffiehuis 'Het Bonte Paard'	14
Een familie uit Zuid-Scharwoude	16
Hoe Langedijk veranderde	18
Een gelukwens en een oproep van de Stichting C.O.O.G.	20

Voorwoord

Voor de donateurs en belangstellenden de eerste uitgave van een zeer mooi en waardevol blad met de naam 'Van Otterplaat tot Groenveldsweid'. Deze naam omvat de gehele Langedijk, dus van Broek tot en met Oudkarspel, hetgeen de opzet van de Stichting Langedijker Verleden is. 't Otterplaatje ligt bij de brug in de Twuyverweg, de Groenveldsweid lag voorbij de Luizeknip. Ik ben erg tevreden dat het eerste nummer nu bij u bezorgd wordt en hoop dat u het ook aan kennissen en vrienden laat zien. Wellicht worden zij daardoor nieuwe donateurs. Het aantal donateurs is erg belangrijk omdat wij enkel door uw steun 't Regthuis kunnen laten voortbestaan. Deze eerste uitgave werd financieel mede mogelijk gemaakt door de Rabobank Langedijk, waarvoor wij zeer erkentelijk zijn.

Mocht u over het boekje op- of aanmerkingen hebben dan horen wij dat graag. Verder wens ik u veel lees- en kijkplezier.

Jan Wijn, voorzitter

De Stichting Langedijker Verleden en 't Regthuis

In september 1984 kwam een groepje "minnaren der historie" bij elkaar om te bekijken of het mogelijk was de geschiedenis van de dorpen Oudkarspel, Noord-Scharwoude, Zuid-Scharwoude en Broek op Langedijk te gaan onderzoeken, vastleggen en te bewaren in de ruimste zin des woords. Van het begin af aan werd er naar gestreefd niet als concurrent van het museum Broeker Veiling te gaan fungeren maar de aandacht te richten op al die andere boeiende zaken uit de Langedijker historie. Direct al werd een brief geschreven naar het gemeentebestuur van Langedijk om t.z.t. het oude raadhuis van Oudkarspel (dat toen door twee gezinnen werd bewoond) als oudheidkamer te mogen inrichten.

Vrijwel meteen vanaf het begin begonnen inwoners spullen te schenken, die noodgedwongen eerst moesten worden opgeslagen op een boetzolder. Donateurs werden geworven en via stukjes en oude foto's in het plaatselijke weekblad werd de belangstelling voor de historie opgewekt. Net als in 1980 gebeurde met de 9-eeuwenfeesten werden tentoonstellingen ingericht in o.a. 't Behouden Huis te Oudkarspel.

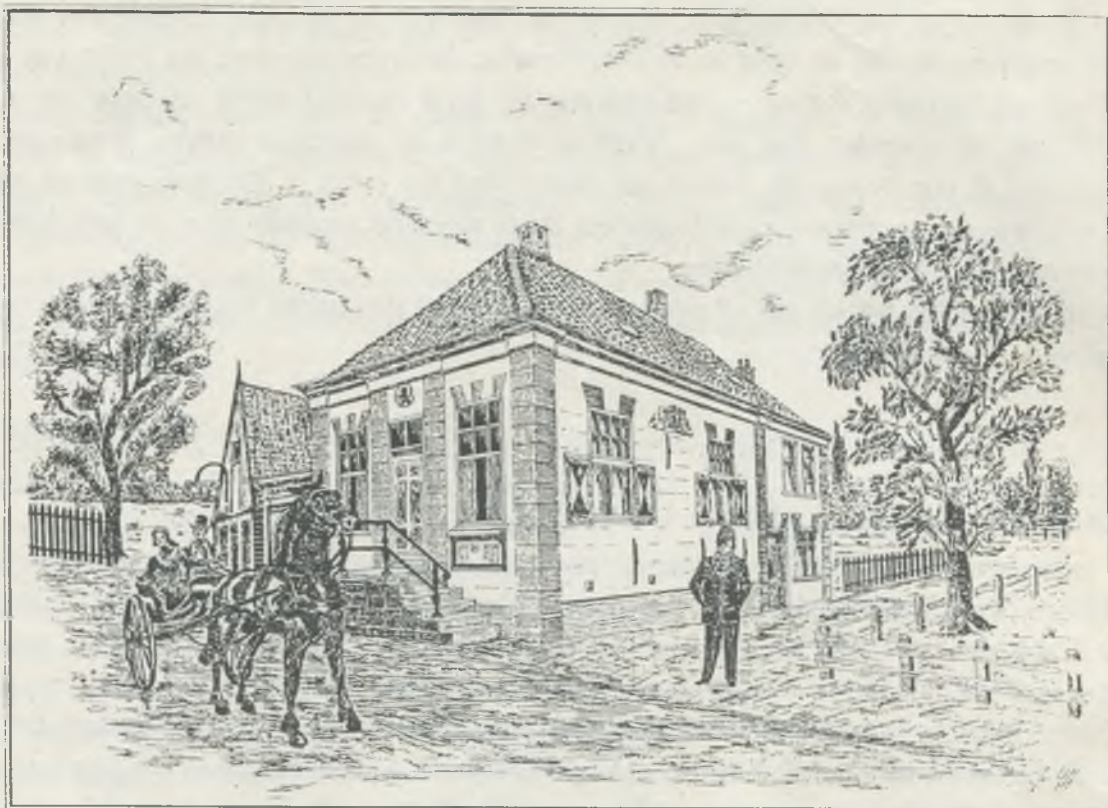
In februari 1987 werd de tot dan gevoerde werknaam Verborgten Verleden omgezet in Langedijker Verleden. De officiële stichting richtte zich hiermee bewust op het verleden in 't algemeen en niet slechts op een bepaalde periode van de historie.

Het raadhuis van Oudkarspel kwam kort daarna vrij van bewoning en de gemeenteraad besloot om het in te richten als trouwzaal en oudheidkamer waarbij de stichting het museumgedeelte mocht inrichten en beheren. Na een grondige verbouwing werd in april 1989 Oudheidkamer 't Regthuis officieel geopend.

In de tijd die verstreken is sinds die opening heeft de stichting steeds meer spullen gekregen zodat nu een complete kamer annex keuken is ingericht in de stijl van de jaren '20. Uit een huis in Noord-Scharwoude is een bedstee ingebouwd compleet met 'kreb' en beddekwest. Vanuit diverse Langedijker winkels zijn winkelspullen uitgestald. Op de zolder zijn in de winter van 1993 op 1994 eigenhandig nieuwe vitrines en opbergruimtes gecreëerd zodat nu nog meer en nog beter alles kan worden uitgestald.

De stichting wordt nu (zomer 1995) gesteund door plusminus 350 donateurs. Deze donateurs hebben vrije toegang tot 't Regthuis voor henzelf en hun hele gezin of mogen een introducee meenemen. Elk jaar is 't Regthuis geopend in de periode half april tot en met Open Monumentendag (2e zaterdag in september) op de zaterdag- en zondagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur.

't Regthuis in Oudkarspel

Even een klein stukje geschiedenis. Over het voormalige raadhuis of 'regthuis' zoals het vroeger werd genoemd, weten we het volgende. Het oudst bekende Regthuys werd gebouwd in 1618 en al in 1714 vervangen door een nieuw gebouw. Door de oorlogshandelingen in 1799 bij de invasie van Engels-Russische troepen, waarbij Oudkarspel tijdelijk in de frontlinie lag, heeft het gebouw zo geleden dat het moest worden afgebroken en herbouwd. Dat gebeurde in 1808 en zo is het thans nog bestaande gebouw verrezen.

Over Oudkarspel is bekend dat het aanvankelijk behoorde tot het graafschap Egmond, maar in het eerste decennium van de 17e eeuw overging naar de Staten van Holland en Westfriesland. De Staten verkeerden in grote financiële moeilijkheden en besloten de hen toegevallen 'Ambachtsheerlijkheden' te verkopen. Iedere particulier, die over de nodige middelen beschikte, kon zich zo'n ambachtsheerlijkheid verwerven en mocht zich dan Heer van, in het onderhavige geval Heer van Oudkarspel noemen.

Bekend is dat de 'Heerlijkheid Oudkarspel en In Koedijk' reeds in 1613 bestond. Dat 'In Koedijk' sloeg op het noordelijkste deel van het dorp Koedijk dat in de banne van Oudkarspel was gelegen. Natuurlijk voor die bewoners een lastige en vervelende situatie, waaraan door grondruil en grensverlegging een einde kwam op 7 juli 1906. Bij de jongste gemeentelijke herindeling is het noordeinde van Koedijk evenwel opnieuw bij Langedijk gekomen.

Het bezit van een ambachtsheerlijkheid, waarvoor gemiddeld een bedrag van f 20.000,- werd neergeteld, gaf naast status en prestige ook wel voordelen. De Ambachtsheer ontving bijvoorbeeld de tiendheffing (een soort belasting), benoemde de schout, de veerschipper en de schoolmeester. Hij diende voorts zijn goedkeuring te hechten aan de beroeping van een predikant. De inkomsten maakten echter de geldelijke inkomsten meestentijds niet lonend.

In het Regthuys zetelde de schepenbank, zeg maar de gemeenteraad. Dit was het hoogste besturende college van het dorp. De schout zat de schepenbank voor maar was niet stemgerechtigd en kon, als de heren wilden 'delibereren' over een gewichtige aangelegenheid, de deur uit worden gestuurd. Soms ook werd door de schepenbank de 'vierschaar' gespannen en dan deed zij uitspraak in civiele (burgerlijke) rechtszaken. Het echte strafrecht berustte bij de Baljuw.

In Oudkarspel was in 1658 Huybert van Brederode schout en baljuw en tevens herbergier. Ook diens vader Cornelis Willem van Brederode was schout van het dorp in de daarvoor liggende periode. De naam van de herberg 'Het Huis de Brederode', die voorheen naast 't Regthuis stond, is hiermee verklaard.

Het huidige Regthuis werd dus gesticht in 1808. Boven de ingangsdeur prijkt het wapen van Oudkarspel en op de noordmuur het wapen van de vroegere ambachtsheer Van Teylingen. In 1871 werd het gebouw ingrijpend gerestaureerd. De aanbesteding hiervan vond plaats op 12 juni 1871 en het werk werd gegund aan de laagste inschrijver P.Klingeler te Zuid-scharwoude voor een bedrag van f 1870,-. Voor die tijd een groot bedrag. Tijdens de verbouwingswerkzaamheden werd tijdelijk vergaderd in de naastgelegen herberg 'Het Huis de Brederode', ook bekend als de herberg van Gerrit Slotemaker. Het archief werd tijdelijk ondergebracht bij de zoon van gemeentesecretaris Kroon.

In 1901 werd door toename van de gemeentelijke administratie het achterste deel van het raadhuis, waarin tot dan de gemeenteveldwachter zijn woning had, verbouwd tot secretarie en werd het oude waaggebouw wat daar stond gesloopt. Ja, Oudkarspel heeft als enig der Langedijker dorpen een waag gehad. Dat was geen gebouw met torens maar bestond uit een klein aangebouwd deel, waarin later ook een spekhok (arrestantencel) werd gebouwd. Geschikte weegschalen bezaten maar weinigen en in het waaggebouwtje kon iedereen goederen, bijv. zaad, groenten, kaas enz., tegen een kleine vergoeding laten wegen. Wie aan Oudkarspel het recht van waag heeft geschonken weten we niet. Ook in de oude schepenrollen wordt dat niet duidelijk zodat het, historisch niet bewijsbaar, mogelijkerwijs terug te voeren is tot de graven van Egmond.

Bij een waag hoort een waagmeester. De laatstbenoemde in deze functie was Ariën Mosk, door de gemeenteraad benoemd op 29 januari 1877. De benoemde was slachter van beroep. Toen er van lieverlee steeds minder van de waag gebruik werd gemaakt, werd de inventaris op februari 1900 verkocht aan de laatste waagmeester onder de verplichting dat deze bereid zou zijn te wegen tegen hetzelfde tarief als daarvóór in de waag gebruikelijk was.

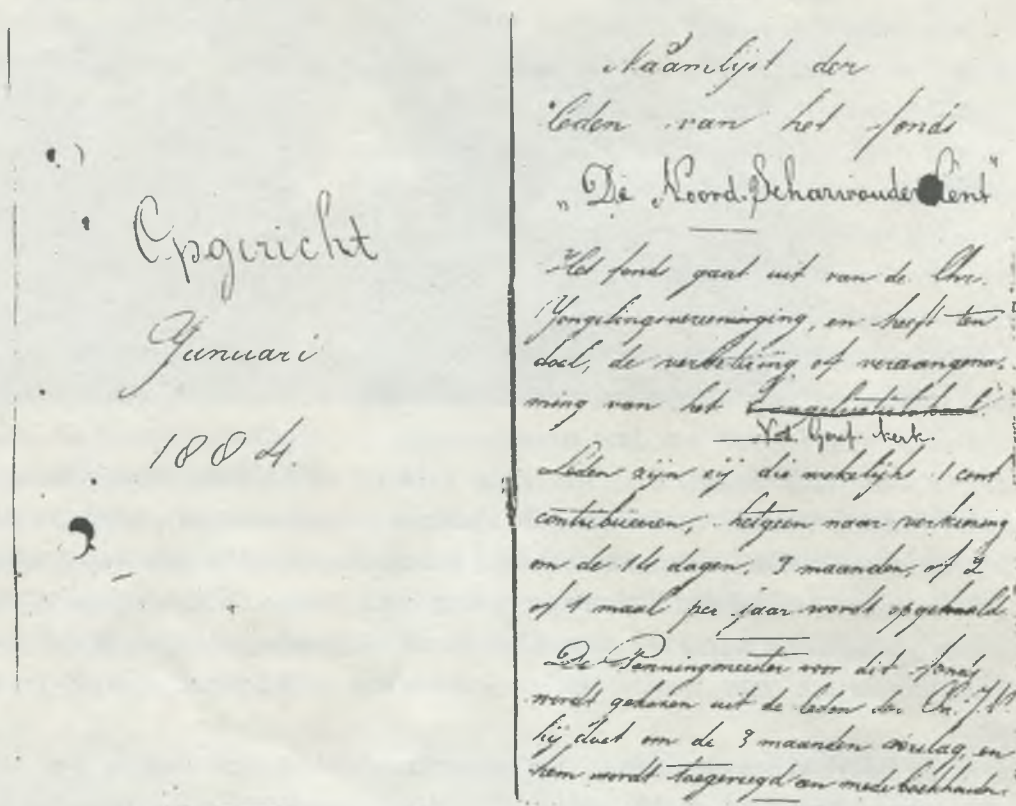
Tot aan de samenvoeging van de vier Langedijker gemeenten tot de gemeente Langedijk (dit gebeurde op 1 augustus 1941) deed het gebouw dienst als raadhuis. Daarna was het nog enige tijd in gebruik als distributiekantoor en postkantoor. Door de woningnood gedreven werd het later omgebouwd tot twee woningen. Het laatste hebben hier de families Bood en Kuiper gewoond.

Op 13 mei 1968 werd het gebouw op de Rijksmonumentenlijst geplaatst zodat zonder de vereiste toestemming aan de gevels geen veranderingen mogen worden aangebracht. In 1980 ontstond het plan om aan het fraaie oude gebouw een andere bestemming te geven, namelijk die van Oudheidkamer annex trouwzaal. De gemeenteraad als zowel Monumentenzorg gaf haar goedkeuring aan deze plannen. Er was intussen een stichting Langedijker Verleden opgericht die de zorg voor de oudheidkamer op zich heeft genomen. De verbouwing is gereed gekomen in augustus 1989.

Het Fonds "De Noord-Scharwouder Cent"

Op het eerste gezicht een wat vreemde naam voor een fonds. Toch was het in 1884, het jaar van oprichting, een serieuze zaak.

In januari 1884 kwam de Christelijke Jongelingsvereeniging met het voorstel om het Evangelisatielokaal te verbeteren of te veraangenamen. In een klein handgeschreven boekje, dat berust in het archief van de stichting Langedijker Verleden, staat letterlijk 'leden zijn zij die wekelijks 1 cent contribueeren, hetgeen naar verkiezing om de 14 dagen, 3 maanden of 2 of 1 maal per jaar wordt opgehaald'.

De titelpagina van het boekje. Het doel 'de verbetering en veraangenaming van het Evangelisatielokaal' is later gewijzigd in 'Ned. Geref. Kerk'.

Met het Evangelisatielokaal werd de voorloper van de Gereformeerde Kerk bij het Gorterdiep bedoeld. In de volksmond kreeg dit gebouw zonder toren al snel de naam 'de fijne boet'. De Gereformeerden hadden toentertijd nog geen eigen kerk. Halverwege de 19e eeuw nam het aantal gelovigen dat ontevreden was over de richting die de Hervormde Kerk insloeg sterk toe. Deze orthodoxen gingen meestal in Dirkshorn of Broek naar de kerk. Om vanuit hun ontevredenheid niet als ongelovige te worden bestempeld wendden ze zich tot de Confessionele Vereniging (een soort hoofdbestuur) in ons land. In overleg werd besloten om een evangelisatie te stichten. Dit was niet zo eenvoudig omdat de orthodoxen meestal niet zo kapitaalkrachtig waren. Toch kwam men in 1869 tot de verwerving van een stuk grond om een gebouw op te zetten.

Na enige wisselingen in evangelisten tussen 1869 en 1883 kwam de heer J. Boeyenga de groep helpen. Na ruggespraak met de al eerder genoemde Confessionele Vereniging werd de heer Boeyenga toegelaten, evenwel nog steeds niet als predikant. Voor bijvoorbeeld de doop was men nog steeds aangewezen op Broek of een ander dorp.

De heer Boeyenga komt in het boekje als eerste voor op de lijst van contribuanten. Hij was op dat moment nog steeds geen predikant, dat zou pas in 1893 gebeuren. De overige 94 namen zijn veelal bekend klinkende Langedijker familienamen zoals Ootjers, Barten, Paarlberg, Slotemaker, de Geus en Bak.

De leden kwamen niet allen uit Noord-Scharwoude. Ook uit Broek, Zuid-Scharwoude, Oudkarspel en Sint-Pancras kwam wekelijks een cent. Uit Heerhugowaard kwamen drie leden, te weten P.Gootjes Jzn, C.Kalis en J.Smit. Een enkele iets meer kapitaalkrachtige zoals P.Bouwens uit Broek gaf geen cent per week maar 15 cent per kwartaal.

Over 1884 bedroegen de ontvangsten f 48,95 en over 1895 zelfs f 53,83. Waaraan werd dit geld nu besteed? Wel, kennelijk werd in het Evangelisatielokaal het plafond aangebracht of vernieuwd want voor f 106,50 werd dit als uitgaaf geboekt. Ze liepen daardoor wel een tekort op van bijna vier gulden.

Op deze foto zien we in het midden het gebouw waar het allemaal om draaide, het Evangelisatielokaal oftewel 'de fijne boet'. Hier verrees later de Geref.kerk.

In 1886 en 1887 werd weer driftig gespaard. Op 27 februari 1888 komen we een afbetaling tegen op een rekening van de schilder Elias Speets 1), 'van 't verwen' staat er keurig. Het gehele kapitaal ging eraan terwijl ook uit de kas van de Chr.Jongelingsvereniging nog moest worden bijgespit. Toen uiteindelijk op 11 maart 1890 de rekening aan Speets was afbetaald bleef er nog een batig saldo over van f 11,22. Hier stopt het boekje.

Het is mogelijk dat in dat jaar al plannen bestonden om een kerk te gaan bouwen en dat men verder investeren in het gebouw niet zinvol meer vond.

Op 12 november 1904 werd de eerste steen gelegd voor de Gereformeerde kerk. Na een restauratie en vergroting in 1930 is dit gebouw helaas inmiddels ook al weer uit het dorpsbeeld

1) De schilder Elias Speets woonde in Broek op wat nu Dorpsstraat 185 is. De zaak is later voortgezet door Freek van Doornum. Dochter Ans woont nog op deze plek.

verdwenen. Op deze plek staat nu al weer enkele jaren de ING bank. Na de sloop zijn de glas in loodramen aangebracht in de gerestaureerde Koogerkerk in Zuid-Scharwoude en de gedenkplaat n.a.v. de eerste steen staat inmiddels in 't Regthuis te Oudkarspel. Zo zijn twee objecten die op het eerste gezicht niet veel met elkaar te maken hebben, een klein eenvoudig boekje en een gedenksteen, toch weer dicht bij elkaar terechtgekomen.

<i>Ontrant</i> 1806 $f 40,57$ <i>batig saldo</i> 1806 $f 43,72$ <i>batig saldo</i> 1806 $f 44,85$ <i>Ontrant</i> 1. halfjaar 1807 $f 20,30$ 2. " " 1807 $f 23,67$ <i>batig saldo</i> 1807 $f 08,90$ <i>Uitgaaf</i> 27 Febr. 1808. afbetaalt op de rekening van E. Speets (van t. vermen) <i>groot</i> $f 160,42$ <i>van t. fonds</i> $f 00,90$ <i>uit de kas der Chr. Ingelevers.</i> $f 11,10$ 18 Febr. 1809 afbetaalt $f 40,00$ <i>lijft</i> $f 20,42$	<i>Ontrant</i> 1. halfjaar 1808 $f 19,91$ 2. " " 1808 $f 20,30$ <i>zamen</i> $f 40,32$ <i>Ontrant</i> 1809. <i>batig saldo</i> 1809 $f 0,32$ <i>Ontrant</i> 1809 $f 39,32$ <i>zamen</i> $f 39,64$ <i>Uitgaaf</i> Afbetaalt rekening E. Speets. 11 Maart. 1890 $f 20,42$ <i>batig saldo</i> 11. 22.
--	---

De laatste pagina uit het boekje. Geëindigd werd met een batig saldo van f 11,22.

Ofschoon het Evangelisatiegebouw en de latere Gereformeerde kerk beide al tot het verleden behoren blijft de offervaardigheid van zo'n kleine honderd gezinnen in dit kleine boekje bewaard.

Cor Oudendijk

ARIE VAN DER VEER

GAAT DAGELIJKS

HEEN EN WEER.

VLUG

VEILIG

VOORDEELIG.

Een grappig opgestelde advertentie uit 1939 van vrachtrijder Arie van der Veer.

Volksoproer in Oudkarspel.

Een schoolmeester was een man van aanzien en zeker in de vorige eeuw. Zo was het ook in Oudkarspel waar in het jaar 1896 Meester J.Vis als hoofd van de Openbare Lagere school werkzaam was. Hij was een zeer gewaardeerd man, niet alleen door zijn verdienste als schoolhoofd maar ook wist hij de boeren- en tuindersbevolking van Oudkarspel vaak met raad en daad bij te staan.

In 1896 ging hij echter met pensioen en werd opgevolgd door J.J.Hoffmans afkomstig uit Rotterdam. Het schoolhuis werd door de nieuwe onderwijzer en zijn echtgenote betrokken. Al heel gauw was het in het dorp bekend dat het huwelijk van de nieuwe meester en zijn vrouw niet helemaal was zoals het moest zijn. Er gingen al snel geruchten over echtelijke onenigheid en ruzietjes. Daar zou het misschien bij gebleven zijn als zich niet een bijzonder voorval had voorgedaan.

De gemeenteraad van Oudkarspel was bijeengekomen op 21 november 1898 en benoemde met algemene stemmen een nieuwe onderwijzeres, mejuffrouw J.C.W.van Oorschot uit Kampen. Zoals in die tijd gebruikelijk was moest een nieuwe meester of juffrouw in de kost bij het schoolhoofd. Van dit gebruik werd niet afgeweken en zo nam juffrouw van Oorschot haar intrek bij de familie Hoffmans.

Het duurde niet zo heel erg lang of het gonsde in Oudkarspel van de geruchten. Men had de nieuwe juf gezien samen met de meester 's avonds wandelend op straat. De ene had dit en de ander had dat gezien en al heel gauw ging men een bekend liedje van een nieuwe tekst voorzien op de melodie van 'Kom Karolienneke'.

Als het zondag is en heel mooi weer
en lekker in de lucht
Dan zegt Hannes al tot zijn juf:
'Kom nu het huis ontlucht.
Het Weggie op of de Woudmeer in,
waar staat je het 't meeste aan.
Of zullen we gezelligjes
al naar het Spoorbos gaan?'

ref.: Ja, Spoorbos, Spoorbos, Spoorbos,
Kielekiele Spoorbos, kielekiele hopsasa
Kom vooruit, kom vooruit, kom vooruit ja ja ja ja
Kom Karolienneke, kom Karolienneke kom
We gaan naar 't Spoorbos meid
daar vind je aardigheid

Wat er allemaal van waar was is moeilijk na te gaan, maar de rel was compleet en de spanning onder de bevolking tegen meester Hoffmans werd steeds groter. Toen hij tenslotte zijn echtgenote buiten de deur zette was dit de vonk in het kruitvat. 's Avonds trok een grote menigte met ketelmuziek voorop naar het schoolhuis. De Oudkarspelse bevolking nam het op voor de uit huis verdreven vrouw van de hoofdonderwijzer.

De ruiten van het schoolhuis werden stukgegooid, de deur werd ingetrapt en de tuin totaal vernield. Dagelijks werden er betogingen gehouden voor het schoolhuis en de daarachter gelegen school. Burgemeester Kroon besloot in overleg met de Officier van Justitie te Alkmaar tot het nemen van de nodige maatregelen om de rust weer te herstellen.

De volgende morgen arriveerde een detachement politie uit Den Helder dat werd ondergebracht in het huis van de gemeenteveldwachter Anthonie Prijs waar zij op geïmproviseerde bedden moesten slapen. De woning van het schoolhoofd werd dag en nacht streng bewaakt maar de

sterke politiemacht werkte als de bekende rode lap op de stier.

De onderwijzerswoning bestaat nog en staat na een grondige opknapbeurt weer te pronken aan de Dorpsstraat 882 te Oudkarspel.

Op 20 maart 1899 kwam het tot een uitbarsting. De inwoners van Oudkarspel drongen aan op onmiddellijk vertrek van de onderwijzeres. Hun eis werd ingewilligd. Per rijtuig van stalhouder Koopman (later Wolfswinkel) werd zij naar het station Noord-Scharwoude gebracht. De reis verliep niet zonder incidenten maar zij bereikte toch heelhuids het station en vertrok naar Breukelen.

Een dag later, 21 maart verliet ook de hoofdonderwijzer de gemeente. Hij vertrok met verlof naar Amsterdam. De volgende dag liet de burgemeester bij bekkenslag bekend maken dat zowel de hoofdonderwijzer als de onderwijzeres de gemeente had verlaten en de inwoners werd dringend verzocht zich rustig te gedragen.

Als gevolg van al deze troebelen was het met het onderwijs niet zo goed gesteld. Meester A.J.Vos van Zon nam de leiding op zich en de onderwijszaken werden zo goed mogelijk geregeld.

Op 26 april liet burgemeester Kroon de dorpsbewoners weten dat Hoffmans vier dagen daarna zou terugkeren om zijn taak weer op te vatten. Op zijn tocht vanaf het station Noord-Scharwoude naar Oudkarspel werd hij begeleid door een grote politiemacht bestaande uit twintig rijksveldwachters. Bij de grens van de gemeente werd de stoet opgewacht door een grote menigte, die de hoofdonderwijzer duidelijk te verstaan gaf dat op zijn terugkeer geen prijs werd gesteld. Hij werd ondergebracht ten huize van gemeenteveldwachter Prijs. Iedere dag werd hij onder politie-escorte naar de school gebracht.

Uit protest begonnen evenwel steeds meer ouders hun kinderen thuis te houden. De rellen laiden weer op en tegen enkelen werd proces-verbaal opgemaakt.

De hoofdonderwijzer liet het gemeentebestuur weten dat de situatie voor hem onhoudbaar was geworden. Op 31 augustus was hij nog in dienst maar enige tijd later vertrok hij naar Zwijndrecht. Op 12 december 1899 benoemde de gemeenteraad de heer B.J.Kosten tot zijn opvolger. Het nieuwe schoolhoofd kon de totaal ontregelde situatie niet aan en na een jaar werd hem een

lagere klas toegewezen. Meester Vos van Zon werd wederom tot tijdelijk schoolhoofd benoemd. De tijdens het oproer gemaakte processen-verbaal hadden nog een rechtszaak tot gevolg. Op 6 juni moesten vier verdachten zich voor de Arrondissementsrechtbank in Alkmaar verantwoorden. Na een aanvankelijke veroordeling tot drie maanden gevangenisstraf werd deze voor drie van de vier veranderd in vrijspraak. Voor één bleef de straf dezelfde. Deze diende een verzoek tot gratie in bij de Koningin die hem daarop twee maanden kwijtschold. De resterende ene maand heeft deze verdachte moeten uitzitten in de Alkmaarse gevangenis.

Jan IJff

Een heel oude foto.

Van onze donateur J.Haster uit Oudkarspel kregen wij een foto die afkomstig is uit Gorredijk in Friesland, omdat men er daar kennelijk ook geen raad mee wist. Het opschrift op het vaandel gaf al aan 'Gemengd Koor Zuid-Scharwoude'. De namen vormden een groter probleem. Na veel vragen bij oudere mensen waren er 18 van de 29 achterhaald. De rest bleef vooralsnog een raadsel, totdat het toeval wilde dat de heer P.Schoenmaker over een zelfde exemplaar van de foto beschikte, waar destijds Anne Boon-van Twuyver alle namen had opgeschreven. Hoe de foto in Friesland terecht is gekomen is niet moeilijk te raden. De toenmalige dirigent, de onderwijzer Bouke de Vries en mevrouw D.Kingsma waren uit die streek afkomstig.

De foto moet genomen zijn kort na de oprichting op 3 april 1900. Inmiddels zijn de volgende namen achterhaald:

Achter v.l.n.r.: 1.Freek van Bergen, 2.(Van der Steen?), 3.Cor Groot, 4.Piet Boon, 5.Jacob Schrijver, 6.Piet Veen, 7.Arie van Bergen, 8.Cees de Boer, 9.Jan Schijver, 10.Bertus Schrijver, 11.Piet Heneweer.

Midden v.l.n.r.: 1.G.v.d.Velde, 2.Ma Prijs, 3.A.de Vries, 4.Trijntje Smit-Kramer, 5.Anne Groot, 6.A.Kostelijk, 7.D.Kingsma, 8.A.Kramer, 9.N.Spaans, 10.Grietje Otto.

Voor v.l.n.r.: 1.Dieuw Kliffen-Kostelijk, 2.Griet Luijtes, 3.T.de Geus, 4.Meester Bouke de Vries, 5.E.Smit, 6.Anne Boon-van Twuyver, 7.Ma Berkhout (Pdr), 8.Ma de Boer-Berkhout (Jbdr).

Schoolfeest in 1920.

Een schoolreisje in de jaren '20 was wel even iets anders dan tegenwoordig. De tweede klas van de Openbare Lagere School uit Noord-Scharwoude ging, zoals zo vaak in de tijd naar het klimduin in Schoorl. Daar maakte fotograaf Dekker uit Alkmaar (filiaal te Schoorl Café De Roode Leeuw staat er achter op de foto) van elke schoolklas een foto. Zo ook van de tweede klas van juffrouw Blom in 1920.

We zien van links naar rechts:

Achter: 1. Klaas de Geus

2. Henk Schenk

3. Maartje Jës

4. Juffrouw Toos Blom

5. Jaap Buishand

6. Piet Jonker

7. Tinus Sint.

voor: 8. Ali Kuiper

9. Gerie Smit

10. Alie Jongejan

11. Piet de Graaf

12. Vrouwtje van Loenen

13. Gert Meeldijk

14. Piet Blom

15. Piet Scheltus.

Het is zo aardig van deze foto dat niet alleen de namen bekend zijn maar dat de heer Piet Blom ook wat aanvullende informatie verschaftte over de personen.

Klaas de Geus (1) was een halfbroer van Bram de Geus die later trouwde met Dien Kuyt. Naast Klaas telde het gezin nog drie andere jongens, Gert, Piet en Cor. Deze vier jongens waren uit het tweede huwelijk van vader Klaas de Geus. Het gezin woonde op het eiland wat nu ligt op de hoek van de Voorburggracht en de Provinciale weg (de Nieuwe weg). Klaas is later werkzaam geweest op een fruitbomenkwekerij in het midden van het land en later op de 'Gist en Spiritus-fabriek' in Delft. Later is hij vertrokken naar Canada.

Henk Schenk (2) was een zoon van Jan Schenk en Grietje Smit. Het gezin is nogal eens verhuisd. Eerst woonde de familie Schenk lange tijd op de Langestraat, daarna werd verhuisd naar het huis Veilingterrein (huis en kantoor van Corn. Keeman) en daarna naar de Hofstraat. Henk trouwde met Ma Ooms. Hij werkte drie jaar in Indonesië als radio-telegrafist. Later is hij

gaan varen bij de koopvaardij en diende als zodanig bij de geallieerde marine.

Maartje Jes (3) was een dochter van Piet Jes en Rika Lindeboom. Het gezin heeft lange tijd gewoond op de Handelskade in Noord-Scharwoude. Maartje had één oudere zuster Nelie. Na haar trouwen is Maartje van Langedijk weggegaan, waarschijnlijk naar Schagen.

Juffrouw Toos Blom (4) heeft niet altijd aan de OLS in Noord-Scharwoude gestaan. Zij vertrok later naar Bergen waar zij lerares Frans werd aan een meisjesschool. De laatste jaren van haar leven woonde ze met haar zuster in huize 'De Rekere'.

De schuitenmakerij (van houten schuiten) van Buishand aan het Pikpad, ± 1912. Links staat vader Jan Buishand, moeder staat rechts. Zoon Cor is op de voorgrond zichtbaar in een houten schuitje dat vaak een bakje werd genoemd. Jaap was hier net of nog net niet geboren.

Jaap Buishand (5) was een zoon van Jan Buishand de schuitenmaker. Zijn moeder was een Kramer. Jaap en zijn oudere broer Cor woonden met hun ouders op het Pikpad (nu Werfstraat) in Noord-Scharwoude. Het pad ontleende zijn naam aan de schuitenmakerij van Buishand (zie foto). Later dreef vader Jan een fietsenzaak in Broek op de plek waar nu kapper Schouten zijn winkel heeft tussen Havenplein en Uitvalsweg.

Jaap Buishand treffen we veelvuldig aan op oude foto's. Hij staat op een foto van de Langedijker Muziekschool van meester Andries Olie waar hij muziekonderricht kreeg. Een later foto van het ensemble 'Sempre Crescendo' toont Jaap met viool. Later maakte hij deel uit van de harmonie 'Excelsior'. Als schildersknecht kwam Jaap in de leer bij schilder Boekestein in Broek (later de zaak van Piet de Kroon, Dorpsstraat hoek Dubbelebuurt), maar werd later autospuiter in Alkmaar. Hij overleed nog niet zo lang geleden.

Piet Jonker (6) woonde aan de Langestraat in Noord-Scharwoude met zijn broers Jan, Willem en Cor en zuster Trien. Vader Jan, die gehuwd was met Antje Glas, had de bijnaam 'de burgemeester van de Langestraat'. De gehele familie Jonker was erg muzikaal. We zien ze dan ook op oude foto's van de operette staan. Zuster Trien was een bijzonder goede zangeres en werd indertijd overal gevraagd.

UW GOEDEREN MET P. JONKER

(v.h. SCHIPPER)

besteld, bespaart U moeite, tijd en geld.

Dagelijksche Bodedienst

ALKMAAR—SINT PANCRAS—LANGENDIJK.

Beleefd aanbevelend.

Piet trouwde later met een dochter van Noordwest en begon een bodedienst van Langedijk op Alkmaar.

Een advertentie van vrachtrijder Jonker uit de 'Gids voor de Langendijken' uit 1939.

(Mar) Tinus Sint (7) kwam uit een groot gezin met veel meiden en slechts twee jongens, Cor en Tinus. Vader Maarten Sint was oorspronkelijk afkomstig uit Kampen en woonde aan de Oosterstraat. Hij was destijds machinist bij de fabriek van Verburg. Later is bijna de gehele familie vertrokken naar IJmuiden.

Alie Kuiper (8) was de tweede dochter van Cees Kuiper en Antje Borst. Alie woonde eerste met haar ouders en oudere zus Trijntje in Broek waar vader kastelein was in het Marktcafé bij de veiling. Rond 1919 kwam het gezin naar Noord-Scharwoude. Na haar huwelijk vertrok Alie naar Den Helder. Zus Trijntje (nu mevrouw Speets-Kuiper) woont nog in Buitenzorg.

Gerie Smit (9) was een dochter van metselaar Jaap Smit. De familie woonde destijds naast de villa van Slot Frans achter het winkeltje van Barneveld. Een tante van Gerie, Elisabeth Smit was getrouwd met Cor de Wit die een scheepswerf had aan de ringsloot bij de oude Roskambrug. Broer Jaap Smit Jr is lange tijd betaalmeeester geweest bij de veiling in Warmenhuizen.

Alie Jongejan (10) woonde in de kapperszaak die in later jaren overging op Klaas Boot, J. de Boer en Jan Beenken. Het gezin Jongejan woonde later bij de brug naar de gasfabriek. In dit huis is nu bloemenzaak Margriet gevestigd. Alie is helaas jong gestorven. Haar zuster Jannetje trouwde later met de onderwijzer Jan van Eeten.

Piet de Graaf (11) woonde op de Spoorstraat aan de Noord-Scharwouder kant en is op Langedijk het meest bekend van de winkel die hij later had op de Laanweg onder de naam De Toko.

UW VOORDEEL IS

BORSTELWERK . TOUW.

EMMERS of TEILEN, kopen in

„TOKO” - Laanweg

Een advertentie van 'De Toko' uit 'Gids voor de Langendijken' uit 1939

Vrouwtje van Loenen (12) was een dochter van Gert van Loenen. De familie woonde eerst aan het einde van de Hofstraat, later verhuisde Van Loenen naar een huis bij de Mosselenbrug (naast de toenmalige schoenmakerij van Feller). Gert van Loenen is heel lang meestersknecht geweest bij de Fa. Vroegop (gebr. Deutekom).

Vrouwtje trouwde later met Klaas Kaas.

Gert Meeldijk (13) kwam uit het gezin van Jan Meeldijk en Grietje Schaap. Moeder was afkomstig van Kolhorn. Gert had twee oudere broers Jan en Henk. De naam van Gert Meeldijk

staat vermeld op het monument voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Gert is weggevoerd en nooit meer teruggekomen.

Piet Blom (14) was de oudste uit het gezin van Dirk Blom en Catharine Middelbeek. Piet kreeg, met enige jaren leeftijdsverschil, nog zuster Catharine (Trien), broer Jan en zuster Marie. Trien trouwde later met Jan Mulder; Jan, bekend van Garage Mol en Blom en Harmonie Excelsior zocht zijn vrouw op Dirkshorn en trouwde Immetje Manneveld. Als laatste werd Marie later de vrouw van Klaas ten Bruggencate.

Piet, Trien en Jan zijn geboren in Zuid-Scharwoude waar vader Dirk samen met Piet van Bodegraven in 1910 de krattenfabriek De Tijdgeest had opgezet. Het gezin woonde in die tijd in de Ned.Herv.pastorie, het latere kantoor van Gesta aan de Voorburggracht. Rond 1918 verhuisde het gezin naar Noord-Scharwoude. Piet werkte eerst als schippersknecht bij zijn vader en later in een opnieuw opgezette kistenmakerij die hij later overnam en uitbreidde. (dit zal later worden belicht in een apart artikel over Blom's kistenfabriek). Piet trouwde eerst met Jannie du Burck de dochter van de onderwijzer uit Zuid-Scharwoude. Na haar vroegtijdig overlijden is hij hertrouwd met Tiene Hamstra en woont als één van de weinig nog levenden van deze schoolfoto aan 't Fransepad in Noord-Scharwoude.

De Kleine Kapel met vooraan Dirk Kist en verder van links naar rechts Kees Blom, Ab Kwadijk, Cor van Zijl, Piet Scheltus en Jan Kuiper.

Piet Scheltus (15), een zoon van het echtpaar Scheltus/Schouten, woonde met zijn ouders en zijn twee zusters Trien en Marietje aan de Oosterstraat. Het huis was het laatste van het tweede blok huizen aan de zuidzijde van die straat, die daar toen nog doodliep. Vader Piet Scheltus werkte jarenlang bij de zaadhandel van Jacob Jong en is vooral bekend van De Kleine Kapel (zie foto). Zoon Piet is later in de groentenhandel gegaan en woont volgens de laatste berichten nog in Schagen.

Cor Oudendijk

Koffiehuis 'Het Bonte Paard'

Op de rechterhoek van de Spoorstraat en de Dorpsstraat stond voorheen koffiehuis 'Het Bonte

Koffiehuis
„Het Bonte paard”,
van K. BOOD, Noordscharwoude.

Uitstekende gelegenheid
voor **STALLING** van
Paarden en Rijtuigen.

Paarden in 'tland en in de stal naar verkiezing.

DINERS bij vooruitbestelling.

Broodjes met Kaas,
Vleesch en Eieren,
Ververschingen enz.

Goede consumptie. Nette bediening.

Aanbevelend,

K. BOOD.

Paard'. Een al zeer oude uitspanning met nog gelegenheid om paarden en rijtuigen te stallen. Dit laatste was trouwens in die tijd nog heel gebruikelijk. Elke herberg bezat een doorrijstal. De herberg komt al voor op de eerste kadastrale kaart van 1825. In een boekje uit 1894 vonden we een advertentie welke kenmerkend is voor die tijd. Kastelein Klaas Bood (de grootvader van de ons allen bekende Jan Klinkert) verzorgde diners bij vooruitbestelling, ververschingen enz. Naast het café was, zoals zo vaak het geval was, een kolfbaan aanwezig. Op de plaats hiervan verrees later de bioscoop 'Tivoli'. In 1959 vond het café een plotseling einde bij een brand waarvan hieronder een verslag.

Een advertentie uit een feestgids voor een zangersfeest dat in 1894 in Oudkarspel werd gehouden. Let eens op de stijl van adverteren uit die tijd.

Brand in Café 'Het Bonte Paard' te Noord-Scharwoude

Op 22 november 1959 omstreeks half elf brak er brand uit in het meer dan honderd jaar bestaande café 'Het Bonte Paard', voorheen bewoond door de familie De Bakker, maar op dat moment al enige tijd geëxploiteerd door de heer A.J. van Veen.

Café 'Het Bonte Paard' zoals het stond op de hoek Dorpsstraat/Spoorstraat.

Het gerucht dat er brand was drong ook door tot de bezoekers van het bioscooptheater 'Tivoli', dat onmiddellijk grensde aan het café. De talrijke bezoekers konden echter op rustige wijze het theater verlaten.

Inmiddels brandde het café al wel van voor tot achter. Het korps van Noord-Scharwoude was spoedig ter plaatse en gaf ook direct water, maar omdat er gevaar voor overslag dreigde naar de bioscoop werd de hulp ingeroepen van de korpsen Oudkarspel en Broek op Langedijk. Oudkarspel werd ook daadwerkelijk ingezet maar het korps Broek werd achter de hand gehouden en hoefde ook verder geen dienst te doen.

Gelukkig stond er weinig wind en mede hierdoor was het gevaar voor uitbreiding binnen een half uur geweken. Toen kon ook met nablussen worden begonnen, wat tot 's nachts 2 uur duurde.

De brand, welke ontstond in de bij het café behorende patat fritesbakkerij, beperkte zich tot het café. Zowel het café als de patatbakkerij brandden geheel uit. De inventaris en het meubilair van het achter het café gelegen woonhuis konden gedeeltelijk worden gered, maar hadden heel veel waterschade.

Brandweercommandant Dirkmaat van het korps Noord-Scharwoude, die de leiding had van de blussingswerkzaamheden, zakte op een gegeven moment door de zolder en moest met ernstige kneuzingen de strijd staken. Hij werd naar huis vervoerd en moest geruime tijd rust houden.

Het café zoals het er uitzag na de brand in 1959.

Het gezin Van Veen, bestaande uit elf personen, werd her en der ondergebracht.

'Het Bonte Paard' was één van in totaal negen café's die in de loop der jaren geheel of gedeeltelijk in Langedijk door brand werden getroffen.

Cees Rutsen

Een familie uit Zuid-Scharwoude

Van onze donateur mevrouw Spaans-Engeringh uit Alkmaar kregen wij onlangs een foto van het gezin van Gert Bekker uit Zuid-Scharwoude. De foto moet rond 1905 zijn genomen.

We zien op de foto van links naar rechts: 1. Gert Jr, 2. Corrie, 3. Jaap, 4. moeder Maria Bekker-Smit, 5. Aaf, 6. Urs(ula), 7. Gert Bekker Sr, 8. Henk, 9. Jan, 10. Ma.

Het gezin Bekker woonde in de Koog in Zuid-Scharwoude op het adres Koog 8. Op dit adres woonde later Jan Kraakman die trouwde met dochter Ma.

Gert Bekker Sr was jarenlang lid van de gemeenteraad van Zuid-Scharwoude. Van diezelfde gemeenteraad kregen we ook kort geleden een prachtige originele foto waarop onder andere ook Gert Bekker te zien is. De foto is genomen in de raadszaal van het gemeentehuis in de Koog. Het aardige hiervan is dat links op de foto een bord te zien is dat bij de opening van het nieuwe raadhuis in 1908 werd geschonken aan de gemeenteraad door de toenmalige notaris Duker. Op het bord staat te lezen:

**VOOR MENSCH EN DORP IS T'ALLEN TIJD
EEN GOEDE RAAD VAN VEEL PROFIJT**

Het bord is gelukkig bewaard gebleven en hangt sinds de opening van 't Regthuis in de trouwzaal waar het bij de vele trouwerijen die daar hebben plaatsgevonden al menig maal op de foto is gezet. Verder is op de foto in het midden een portret van Prins Hendrik te zien. Ook dit is niet in de vuilcontainer beland maar netjes opgeborgen.

Op de foto waar dit artikeltje mee begint staan twee dochters van Gert Bekker, Urs en Aaf. Deze twee zusters, die beide ongetrouwd zijn gebleven, waren later in Langedijk bekend als U & A.

Op de foto van de Zuidcharwouder gemeenteraad zien we van links naar rechts:

Staan: 1.C.A.(Cees) Berkhouwer, 2.Dirk van Kleef, 3.C.Smit, 4.Abraham Klingeler, 5.Willem Muller, 6.Jan Schoenmaker.

Zittend: 1.Piet Berkhouwer, 2.Gert Bekker, 3.Jonkheer A.L.van Spengler (burgemeester), 4.Teunis Kostelijk, 5.Jan Kroon, 6.C.Bak, 7.C.Kroon.

Op de plaats waar nu de schoenenwinkel van Koomen staat dreven de dames Bekker een stoffen- en hoedenwinkel.

Velen zullen zich de dames Bekker nog herinneren, keurig gekapt en gekleed, ja zedig zelfs. Vooral dit laatste viel vaak op wanneer er modedatronen werden uitgegeven met dames die een te blote nek hadden. Urs Bekker hanteerde met vaardige hand een potlood om de blote delen te verdoezelen. Zelfs de Belgische koningin Astrid ontkwam niet aan een 'opknappbeurt'.

De winkel van 'U & A' waar nu schoenhandel Koomen is gevestigd aan de Dorpsstraat 535. Op het bordje staat: 'Plisseer- en ajourinrichting'.

Een tanteszegster van Maria Bekker-Smit heeft kennelijk al een eerste aanzet gegeven tot de activiteiten van Urs en Aaf Bekker. Alida Bolten, dochter van Leentje Smit, heeft op haar 18e jaar al een hoedenwinkel gehad. Volgens mevrouw Spaans uit Alkmaar, een kleindochter van Leentje Smit, was deze winkel gevestigd vlakbij de Kromme Brug. Waarschijnlijk is dit de winkel geweest van Jacob de Bakker, later Reyer van der Vliet. Helemaal zeker is dit echter niet.

Alida Bolten, dochter van Dirk Bolten en Leentje Smit, in haar hoedenatelier.

Het is aannemelijk dat dit soort werk later door de zusters U&A is overgenomen.

Alida Bolten, die later trouwde met Hermanus Engeringh, verhuisde later naar Schagen.

Hoe Langedijk veranderde.

Iedereen weet dat alles om ons heen verandert. We merken deze veranderingen niet altijd ten volle op omdat we er dagelijks en gaandeweg mee worden geconfronteerd. Bij het bekijken van oude foto's valt daarom des te meer op hoezeer een dorp kan veranderen.

Het ligt in de bedoeling het gewijzigde dorpsbeeld aan de hand van een oude foto en een foto op dezelfde plek anno nu te vergelijken.

Als eerste hebben we een foto van Broek genomen. Lang niet iedereen zal deze plek met de twee grote stolpboerderijen herkennen. Zo te zien is de verste van de twee al niet meer in zo'n goede staat. Wanneer we zeggen dat op die plek de smederij en winkel van Arie Dekker verrees dan zal nog niet iedereen het weten omdat ook dit bedrijf inmiddels is verdwenen. We zullen u uit de droom helpen, het is momenteel Dorpsstraat 148.

Deze stolp vinden we al terug op de eerste kadastrale kaart van 1825. De plaats was toen eigendom van ene Jan Luikes, die het waarschijnlijk ook bewoonde.

De oude situatie aan de Dorpsstraat waar nu 146/146a en 148 staan.

De naam Luikes kwam toen kennelijk meer voor want pal ernaast stond het huis van Arie Luikes. Dit huis, dat zo'n honderd jaar geleden door de smid C.Kuiper werd bewoond, is nog net achter de stolp te zien. Kuiper was meestersknecht bij de weduwe Dekker. Het huis is later gesloopt voor de ingang naar de school 'De Phoenix'.

De stolp was destijds dubbel bewoond en tevens in gebruik als smederij van Arie Dekker. Hij woonde zelf aan de overkant waar eerst het postkantoor gevestigd was en later de schoenenwinkel van Cools (op de nieuwe foto het tweede huis links). Destijds vermeldde Dr Dirk Langedijk dat ten zuiden van dit huis een 'travalje' stond. Dit was een overdekt houten bouwsel waarin paarden werden beslagen.

Wie er na Jan Luikes in de stolp heeft gewoond is niet bekend. Rond 1890 waren er twee woningen in gevestigd respectievelijk bewoond door J.Wagenaar en C.Doekjes. Omdat de stolp al zonder meer uit de 18e eeuw stamde is deze in 1950 gesloopt en verrees hier zoals gezegd de smederij annex winkel van Arie Dekker.

De tweede stolp, rechtsvoor op de oude foto, stond iets meer 'inverdan' en was waarschijnlijk jonger dan zijn buurman. Op de kadastrale kaart van 1825 staat een gebouw wat dichterbij de weg is gebouwd. Dit kan een andere stolp zijn geweest of het is mogelijk dat de boerderij vroeger een voorhuis heeft gehad wat later gesloopt is. Als eigenaar wordt vermeld Cornelis Daalder. Of deze er ook woonde is niet bekend.

Rond 1900 was de plaats in gebruik als bakkerij van bakker Kok. Het was heel gebruikelijk dat een stolp een andere functie kreeg omdat, met name in Broek, de tuindersbedrijven de plaats hadden ingenomen van boerenbedrijven. Na bakker Kok was de koopman Jan Wagenaar de bewoner, bij oude Broekers beter bekend als Jan Hendriksz.

Simon Schoon bouwde op de plek van deze boerderij later een koelhuis, maar ook dit latere bouwsel is inmiddels al weer verdwenen. Een paar jaar geleden is het koelhuis gesloopt voor de bouw van een dubbel woonhuis (nu Dorpsstraat 146/146a) waar o.a. nu tandarts Udding woont.

De Dorpsstraat in Broek in het voorjaar van 1995 op dezelfde plek.

Een gelukwens en een oproep van de Stichting C.O.O.G.

Wij zijn 'merakel blood' met de eerste 'Van Otterplaat tot Groenveldsweid'. Een prima initiatief en een veelzeggende historische naam. Van harte gefeliciteerd, bestuur en donateurs van 'Langedijker Verleden'! We hopen dat dit orgaan evenveel succes zal hebben als het bekende boek 'Van Buitenland tot Luizeknip'.

Ook zijn wij blij dat ons meteen de gelegenheid geboden wordt om de jonge dochter van drie vaders voor te stellen: de **Stichting C.O.O.G. (Coördinatie Onderzoek Oud-Geestmerambacht)**. Biologisch is zoiets zelfs in een reageerbuis niet te fokken, maar wij beschouwen ons als een jeugdige studiewerkgroep die de driedimensionale vaderlijke steun van Langedijker Verleden en de Historische Verenigingen Harenkarspel en Sint-Pancras nodig zal hebben en ook gelukkig gekregen heeft. Wij willen u hierna iets meer over de geboorte en eerste schreden van onze jonge dochter vertellen.

Op de jaarvergadering 1993 van de Hist. Ver. Harenkarspel werd het idee door ondergetekende (geboren op Engelenburg in Oudkarspel) geopperd, om samen met andere Geestmerambacht-dorpen o.a. de versnipperde en vergeten kennis van het 'Duizend eilandenrijk' boven water te brengen. Uit de enthousiaste werkgroep C.O.O.G. die vergaderde in 't Regthuis, door 'Langedijk' gastvrij ter beschikking gesteld, groeide een levenskrachtig kind, de Stichting C.O.O.G. met momenteel ruim 30 actieve onderzoekers.

Op 13 februari 1995 werd bij de notaris te Zuid-Scharwoude overgegaan op de stichtingsvorm om o.a. een goede financiële basis te verwerven. Donaties, subsidies enz. zullen nodig zijn om onze doelstellingen te verwezenlijken, zoals in artikel 2 sub 1 van onze oprichtingsacte staat vermeld. Daar staat: 'de oude veld- en slootnamen (zgn toponiemen), die vóór de grote ruilverkaveling bestonden, alsnog in kaart te brengen, te verklaren, te beschrijven en te publiceren'. Aanvullende historische studies worden niet geschuwd.

We werken in vijf kleinere groepjes:

1.Veldonderzoek o.l.v. Jan Kraakman (interviews met landgebruikers, keurmeesters, ploegers enz.). Voor Langedijk zijn Jan IJff, Jaap de Groot en Jan Slink hiermee al behoorlijk gevorderd.

2.Kaarten o.l.v. Klaas Bak van het Kadaster in Alkmaar (verwerking van gegevens op kadastrale basis). Tientallen kaarten en luchtfoto's zijn al door schenking in ons bezit.

3.Computergroepen o.l.v. Marianne Teunis en Gerard Boekel (verwerking van gegevens op computer). De toestand van Langedijk in 1832 wordt door Hans Greuter in een ongekend snel tempo uit kadastrale bronnen op diskette gezet. Een kadastrale atlas van Langedijk zou prachtig zijn.

4.Archiefonderzoek o.l.v. Annie Stierp (in Alkmaar ligt een schat aan informatie waardoor we ook de oude naamgeving te weten komen). Koedijk, Sint-Pancras, Harenkarspel en Warmenhuisen hebben al veel onderzocht, maar Langedijk moet hiermee nog beginnen.....

5.Publiciteit (publicatie, expositie, contacten en fondsen). Een eerste publicatie over Koedijk is al in voorbereiding; de bekende historicus J.P.Geus, ook lid van de C.O.O.G., bestudeerde de veld- en slootnamen en andere aspecten vanaf 1532. Hij wordt door een speciale Koedijk-groep o.l.v. Jan Bijpost bijgestaan. Zo maakt eendracht macht.

Het bestuur van C.O.O.G. wordt voor Langedijk vertegenwoordigd door Jan IJff, terwijl ook Jan Wijn en Cor Oudendijk de eerste schreden hielpen zetten. De andere bestuursleden zijn Gerard Stet (secr.), Jan Bijpost (penn.), Ger Kalverdijk (voorz.) en de coördinatoren van bovenvermelde groepen en ook dorpen.

Adviezen en sympathie ontvangen wij van deskundigen als Dr J.Pannekeet, Dr J.A.Beenakker,

Dr R.Rentenaar, J.P.M.Ettes en vooral J.P.Geus. Verder van instanties als het Meertensinstituut voor Dialectologie en Naamkunde, de Stichting Kadastrale Atlas, de Stichting Regionale Geschiedbeoefening, Rijks- en Regionaal Archief en Archief van het Geestmerambacht.

Aan de inzet en toewijding van al deze mensen (en nog vele anderen) zal het niet liggen. Er ontbreken echter nog een aantal belangrijke zaken. **Vandaar nu mijn oproep aan alle historisch geïnteresseerde Langedijkers.**

1. Van de ongeveer 30 C.O.O.G.-medewerk(st)ers is het merendeel niet-Langedijker. Uw hulp in één van de vijf werkgroepen is zeer welkom. Interviewers, tekenaars, tekstverwerkers (in thuiswerk goed begeleid), wat let u? Het meest dringend is dat in september groep 4 haar archiefonderzoek weer hervat in het Regionaal Archief te Alkmaar (bij station Alkmaar-Noord). We hebben daar een eigen zaaltje ter beschikking, met koffie! Lijkt het u wat bel dan gerust met ondergetekende of een bestuurslid van de Stichting Langedijker Verleden.

2. Materiaal dat voor onze historisiche werkzaamheden van belang kan zijn mag niet in de prullebak belanden. Als u ons iets meldt dan halen wij het op en brengen het weer terug. Wij denken aan bijvoorbeeld oude teeltvergunningen, rapporten, advertenties enz., maar ook ander historisch materiaal dat niet direct met akkernamen te maken heeft.

C.O.O.G. beperkt zich niet uitsluitend tot veldnamen maar ook eigenaren, historische bebouwing kunnen worden meegenomen in haar onderzoek en publicatie.

3. Alle informatie over het Geestmerambacht van vroeger is welkom. Een belletje en wij komen bij u langs.

4. Tenslotte zoeken wij sponsors en donateurs om alles te doen slagen. Het donateurschap bedraagt f 10,- per jaar. Hiervoor kunt u twee keer per jaar kosteloos onze bijeenkomst met een interessante lezing bijwonen en voor een flinke lagere prijs de publicaties krijgen. Net als voor Langedijker Verleden geldt, geldt ook voor ons, uw bijdrage is de ruggegraat van onze stichting. Wij hopen op uw bijdrage die in dit geval zal gelden tot eind 1996. U kunt deze overmaken op bankrekeningnummer 376.491.191 van Rabobank Koedijk, t.n.v. Penningmeester Stichting C.O.O.G. onder vermelding van 'Contributie 1995/96'. Per giro eerst op gironummer 16377 van Rabobank Alkmaar ten gunste van het vermelde bankrekeningnummer.

Wij willen besluiten met het uitspreken van de hoop op een goede familiale band met 'Langedijker Verleden' in het belang van ons dierbare plekje grond.

Ger Kalverdijk, voorz. C.O.O.G.
tel. 072- 334430

Aanspreekpunt voor Langedijk: Cor Oudendijk, secr.LV
tel. 02260-20610

Met dank aan iedereen die heeft meegeholpen aan de totstandkoming van dit blad.

Verantwoording illustraties:

Voorplaat: tekening Maarten Oortwijn, uit De Speelwagen 1953; met toestemming.

pagina 2: tekening Jan Ifff.

pagina 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 17(boven), 19: archief Langedijker Verleden.

pagina 9: originele foto verkregen door schenking J.Haster te Oudkarspel.

pagina 11: copie gekregen van familie J.C.Buishand te Egmond aan den Hoef.

pagina 16, 18(boven): copie gekregen van mevr. Spaans-Engeringh te Alkmaar.

pagina 17(onder): copie gekregen van P.Schoenmaker te Noord-Scharwoude.

pagina 18(onder): naar een negatief van mevr.A. Vroegop-Hartman.